

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
10.11.2025
протокол № 14, п. 8

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 10.11.2025 № 205

**МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ /
METHODOLOGY AND ORGANIZATION OF SCIENTIFIC RESEARCH**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«магістр» /	«master»
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини /	Social sciences, Journalism, Information and International Relations
Спеціальність	С4 Психологія /	Psychology
Освітня програма	Психологія /	Psychology

Розробник: Браніцька Тетяна, доктор педагогічних наук, професор.

Гарант освітньої програми «Психологія» Чайка Ірина, кандидат психологічних наук, доцент

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри психології від 16.10.2025 р. протокол № 03;

на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від 16.10.2025 р. протокол № 09.

Рецензенти:

Штифурак Віра, доктор педагогічних наук, професор

Шпортун Оксана, доктор психологічних наук, професор

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 19.11.2025 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,51.

Обл.-вид. арк. 1,28. Тираж 2. Зам. № 574.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Освітній компонент спрямована на формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системи знань та практичних навичок, необхідних для самостійного планування, організації, проведення та презентації результатів психологічного дослідження відповідно до сучасних етичних, методологічних і науково-методичних стандартів.

Мета вивчення освітнього компонента «Методологія та організація наукових досліджень» полягає в оволодінні здобувачами системою теоретичних знань з методології психології, сучасних принципів організації досліджень, психодіагностичних методів та практичних технологій збору, обробки та інтерпретації даних. Це сприяє розвитку аналітичного та критичного мислення, а також здатності застосовувати наукові знання у практичній діяльності.

Предмет вивчення освітнього компонента охоплює ключові категорії психологічної науки, методологію наукового пізнання, методи психологічного дослідження та інтеграцію теорії з практикою у процесі аналізу й презентації результатів.

Значення освітнього компонента полягає у розширенні професійної компетентності, формуванні науково-практичного світогляду та навичок критичного аналізу, а також у розвитку здатності застосовувати методи психодіагностики та психологічні технології в різних сферах діяльності, включно з науковими, освітніми та організаційними контекстами.

Основними завданнями освітнього компонента «Методологія та організація наукових досліджень» є:

- засвоєння здобувачами вищої освіти наукових знань про фундаментальні проблеми психології як науки, методологічні принципи психології та структуру психологічних теорій, перспективи розвитку психології;
- формування загального уявлення про специфіку методології психології та науково обґрунтованої позиції щодо співвідношення методології та психології;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти із функціями методологічного знання і його значення для психології, рівнями методологічного знання; з арсеналом методів психологічного впливу;
- вироблення здатності обирати, застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій психологічного дослідження та технологій психологічної допомоги і підтримки;
- усвідомлення та дотримання етичних принципів професійної діяльності психолога;
- формування спроможності рефлексувати можливості власного інтелектуального потенціалу для вирішення завдань професійної діяльності;
- сприяння формуванню інтересу до здійснення дослідницької роботи, активізації творчої активності та підготовки до проходження різних видів психологічної практики.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» для освітньої програми «Психологія» є формування комплексу компетентностей:

інтегральна компетентність:

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання з освітнього компонента
«Методологія та організація наукових досліджень» полягають:

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення даної дисципліни базується на знаннях «Загальної психології», «Соціальної психології», «Психологічної допомоги особистості», «Методів статистичного аналізу психологічних досліджень».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компонента, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.

Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом НПП виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08 (зі змінами від 25.11.2024, протокол №12).

Згідно з цим же Положенням здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися із заявою на ім'я директора з проханням апеляційного перегляду оцінки.

**Обсяг освітнього компонента в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Назва теми	Кількість годин			Форми контролю	Бальна оцінка	
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття			СРС
Тема 1. Методологічні засади та логіка психологічного дослідження	11	2	2	7	ТЕ, УД, Д	5
Тема2. Організація наукового дослідження: структура, етапи, управління	11	2	2	7	РПЗ, УД, Т	5
Тема 3. Дизайн дослідження та вибір методів збору даних	11	2	2	7	В,УД, РМГ	5
Тема 4. Емпіричні методи та психодіагностичні інструменти	20	2	4	14	П, ТЕ, УД, Д, РЗ	10
4.1. Емпіричні методи в психологічному дослідженні			2	7		
4.2. Психодіагностичні інструменти та їх застосування			2	7		
Тема 5. Групові методи та соціометричний аналіз у психологічних дослідженнях	20	2	4	14	РПЗ, УД,РЗ, Т,В, ТЕ	10
5.1. Групові методи в психологічних дослідженнях			2	7		
5.2 Соціометричний аналіз у психологічних дослідженнях			2	7		
Тема 6. Методи активного психологічного впливу в дослідженні поведінки та особистості	29	2	6	21	В,УД, РМГ, П,ТЕ,РЗ, Т,РПЗ,Д	15
6.1. Дослідження впливу через рольову взаємодію			2	7		
6.2. Тренінгові методи в дослідженні поведінки			2	7		
6.3. Інтерактивні технології впливу: від тренінгу до VR			2	7		
Тема 7. Соціальний та емоційний інтелект як чинники ефективної організації наукових досліджень	29	2	6	21	В,УД, РМГ, П,ТЕ,РЗ, Т,РПЗ,Д	15
7.1. Емоційний і соціальний інтелект у команді			2	7		
7.2. Ненасильницьке спілкування як технологія розвитку емоційного інтелекту			2	7		
7.3. Соціальний та емоційний інтелект у професійній взаємодії науковця			2	7		
Тема 8. Формувальний підхід у психологічному дослідженні: розвиток, зміни, відновлення	29	2	6	21	В,УД, РМГ, П,ТЕ,РЗ, Т,РПЗ,Д	15
8.1. Формувальний експеримент у психологічному дослідженні			2	7		
8.2. Відновні практики як метод психологічного впливу			2	7		

8.3. Аналіз і презентація результатів формувального експерименту			2	7		
Індивідуальне завдання	20			20		20
Разом	180/6	16	32	132		100
Підсумковий контроль-екзамен						

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал. РЗ – розв’язування задач – 2 бали.
 РПЗ – розв’язання практичних завдань – 2 бали. ТЕ – твори-есе – 2 бали.
 бали. РМГ – робота в малих групах – 2 бал.
 УД – участь у дискусії – 2 бали. Д – доповідь – 1 бали.
 Т – тестування – 1 бал. П – презентація – 2 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 20 балів (творчий проєкт / участь у наукових заходах).
 Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Зміст освітнього компонента (теми програми).

Тема 1. Методологічні засади та логіка психологічного дослідження

Поняття методології психології: рівні (філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий, технологічний). Принципи організації психологічного дослідження: науковість, об'єктивність, системність, валідність/надійність, етика.

Логіка дослідницького процесу: постановка проблеми, формулювання мети та завдань, гіпотеза, вибір методів (кількісні/якісні). Сучасні методологічні підходи в психології.

Тема 2. Організація наукового дослідження: структура, етапи, управління

Сутність організації наукового дослідження. Структура психологічного дослідження: основні елементи. Етапи організації дослідження: підготовчий, методичний, емпіричний, аналітичний, підсумковий, публікаційний. Управління науковим процесом: планування, координація, контроль. Етичні та сучасні тенденції в організації наукових досліджень.

Тема 3. Дизайн дослідження та вибір методів збору даних

Сутність та структура дослідницького дизайну. Типи дизайну психологічного дослідження: експериментальний, неекспериментальний, змішаний. Основні параметри дизайну: гіпотези, змінні, вибірка, час проведення. Методи збору емпіричних даних: спостереження, опитування, тестування, експеримент, аналіз продуктів діяльності.

Тема 4. Емпіричні методи та психодіагностичні інструменти

Сутність емпіричних методів у психології. Основні види емпіричних методів: спостереження, бесіда, анкетування, тестування, експеримент. Психодіагностика як галузь психологічної науки. Основні психодіагностичні інструменти: тести інтелекту, особистості, уваги, пам'яті, емоцій, міжособистісних відносин. Етичні принципи використання психодіагностичних методів.

Тема 5. Групові методи та соціометричний аналіз у психологічних дослідженнях

Сутність і значення групових методів у психологічних дослідженнях. Основні групові методи: спостереження у групі, групове інтерв'ю, фокус-група, соціометрія. Соціометричний метод: мета, етапи, індекси та побудова соціограми. Інші методи групового аналізу (експертні оцінки, контент-аналіз). Етичні вимоги та правила роботи з груповими даними.

Тема 6. Методи активного психологічного впливу в дослідженні поведінки та особистості

Сутність і цілі активних методів психологічного впливу. Основні групи методів: експериментальні, психотренінгові, рольові, ігрові, дискусійні. Механізми психологічного впливу: сугестія, переконання, емоційне зараження, ідентифікація. Етичні принципи проведення активних методів. Сучасні тенденції: VR-технології, онлайн-тренінги, біофідбек.

Тема 7. Соціальний та емоційний інтелект як чинники ефективної організації наукових досліджень

Сутність та значення соціального і емоційного інтелекту для науковця. Структура ЕІ: усвідомлення, саморегуляція, емпатія, соціальні навички. Соціальний інтелект у наукових командах: комунікація, лідерство, довіра. Вступ до ННС (мова життя) як технології емпатійного спілкування. Модель DISC як інструмент самопізнання і розвитку соціального інтелекту.

Тема 8. Формувальний підхід у психологічному дослідженні: розвиток, зміни, відновлення.

Сутність формувального підходу в психології. Етапи формувального експерименту: спостереження → вплив → зміна → рефлексія. Методи формувальних досліджень: тренінги, ігрові моделі, інтерактивні вправи. Відновні практики як інструменти гуманного впливу. Дебрифінг: осмислення досвіду і результатів змін.

Структура освітнього компонента

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год
1	2	3
<p>Аналізувати поняття методології психологічного дослідження та її рівні;</p> <p>Пояснювати логіку й етапи наукового дослідження;</p> <p>Розуміти принципи науковості, етичності, валідності та надійності методів;</p> <p>Характеризувати основні парадигми (біхевіоризм, гуманістична, когнітивна тощо) і їх вплив на дизайн дослідження;</p> <p>Усвідомлювати етичні вимоги до дослідника (інформована згода, конфіденційність, недопущення маніпуляцій).</p>	<p>Тема 1. Методологічні засади та логіка психологічного дослідження</p> <p>Лекція № 1</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття методології психології: рівні (<i>філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий, технологічний</i>). 2. Принципи організації психологічного дослідження: науковість, об'єктивність, системність, валідність/надійність, етика. 3. Логіка дослідницького процесу: постановка проблеми, формулювання мети та завдань, гіпотеза, вибір методів (кількісні/якісні). 4. Сучасні методологічні підходи в психології. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 5, 6, 12, 20, 25. Додаткові: 31, 34, 35, 36, 42, 44. Інтернет-ресурси: 1–11.</p>	2
<p>Самостійна робота здобувачів.</p> <p>– опрацювати матеріал лекції; – знайти приклади сучасних психологічних досліджень; – скласти короткий словник основних понять теми (10 термінів); – підготувати повідомлення: «Що означає “методологічна культура психолога”?» Проаналізувати сучасні методологічні тенденції у психологічній науці.</p> <p>Перелік тем для творчих проєктів, есе, презентацій за вибором:</p> <p>«Методологічна культура психолога-дослідника: складові та шляхи розвитку».</p> <p>«Філософські засади сучасної психологічної науки».</p> <p>«Взаємозв'язок емпіричного і теоретичного рівнів у психологічному пізнанні».</p> <p>«Методологічні принципи наукового дослідження: надійність, валідність, етичність».</p> <p>«Порівняльний аналіз основних методологічних підходів у психології: біхевіоризм, психоаналіз, гуманізм, когнітивізм».</p> <p>«Роль цифрових технологій і штучного інтелекту в сучасних психологічних дослідженнях».</p> <p>«Відкрита наука і реплікаційна криза: виклики методології XXI століття».</p>	<p>Практичне заняття № 1</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рівні методології науки. 2. Принципи науковості та об'єктивності. 3. Логіка побудови дослідження: від ідеї до гіпотези. 	7
	<p>Практичне заняття № 1</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рівні методології науки. 2. Принципи науковості та об'єктивності. 3. Логіка побудови дослідження: від ідеї до гіпотези. 	2

	<p>4. Обговорення прикладів сучасних психологічних досліджень.</p> <p>5. Етичні аспекти дослідницької діяльності.</p> <p>Практичні завдання: визначити основні етапи умовного психологічного дослідження за описом ситуації. Обговорити роль етичних принципів у побудові психологічного дослідження. Визначити основні риси методологічної культури сучасного психолога.</p>	
<p>Знати: сутність організації наукового дослідження, його структуру та етапи.</p> <p>Розуміти: логіку послідовності підготовчого, емпіричного, аналітичного та підсумкового етапів.</p> <p>Уміти: визначити об'єкт, предмет, мету, завдання й гіпотезу дослідження.</p> <p>Усвідомлювати: роль етичних принципів, управління ресурсами та командної взаємодії у дослідницькому процесі.</p>	<p>Тема 2. Організація наукового дослідження: структура, етапи, управління</p> <p>Лекція № 2</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність організації наукового дослідження. 2. Структура психологічного дослідження: основні елементи. 3. Етапи організації дослідження: підготовчий, методичний, емпіричний, аналітичний, підсумковий, публікаційний. 4. Управління науковим процесом: планування, координація, контроль. 5. Етичні та сучасні тенденції в організації наукових досліджень. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 14, 21. Додаткові: 6, 9, 15. Інтернет-ресурси: 1–11.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опрацювати матеріал лекції; – скласти схему структури наукового дослідження (проблема → мета → завдання → гіпотеза → методи → результати → висновки); – знайти приклад наукової статті та визначити її елементи за структурою дослідження; – підготувати коротку доповідь: «Етична відповідальність дослідника: приклади порушень і наслідки». 	7
	<p>Практичне заняття № 2.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні елементи наукового дослідження та організація етапів психологічного дослідження. 2. Визначення проблеми, об'єкта, предмета, мети та завдань. Формулювання гіпотези дослідження. 3. Побудова логічної структури дослідницької програми та управління дослідницьким процесом і часом (тайм-менеджмент). 4. Етичні принципи під час збору та обробки даних. <p>Завдання: – За коротким описом ситуації визначити, що є проблемою, метою, гіпотезою. Побудувати приклад логічної схеми дослідження (у парах або групах). Створити спрощений план дослідження (тема, етапи, терміни). Скласти «етичний чек-лист дослідника».</p>	2

<p>Пояснювати сутність дослідницького дизайну та його роль у забезпеченні наукової достовірності результатів.</p> <p>Характеризувати основні типи дизайну (експериментальний, неекспериментальний, змішаний) і визначати їхні особливості.</p> <p>Аналізувати елементи дослідницького процесу: змінні, вибірку, способи контролю чинників.</p> <p>Розуміти вимоги до вибору методів збору даних (валідність, надійність, етичність).</p> <p>Обґрунтовувати доцільність застосування певних методів збору даних відповідно до гіпотези дослідження.</p>	<p>Тема 3. Дизайн дослідження та вибір методів збору даних Лекція № 3 План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та структура дослідницького дизайну. 2. Типи дизайну психологічного дослідження: експериментальний, неекспериментальний, змішаний. 3. Основні параметри дизайну: гіпотези, змінні, вибірка, час проведення. 4. Методи збору емпіричних даних: спостереження, опитування, тестування, експеримент, аналіз продуктів діяльності. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 4, 14. Додаткові: 6, 9, 15. Інтернет-ресурси: 1–11.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опрацювати матеріал лекції; – підготувати короткий конспект: «Типи дослідницьких дизайнів у психології»; – знайти приклад психологічного дослідження і визначити його тип дизайну, вибірку, методи збору даних; – скласти схему: «Етапи розробки дизайну психологічного дослідження». 	7
	<p>Практичне заняття № 3. План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи збору емпіричних даних у психологічному дослідженні. 2. Вибір інструментарію: анкети, тести, спостереження. 3. Вимоги до валідності, надійності та етичності методів. 4. Сучасні технології збору даних (онлайн-опитування, цифрові платформи). <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Обрати метод збору даних для певної теми дослідження, обґрунтувати його вибір. – Проаналізувати приклади анкет або тестів на відповідність вимогам валідності. – Скласти міні-план: «Як би я провів(-ла) пілотажне дослідження на 5 респондентів». 	2
<p>Знати: сутність і класифікацію емпіричних методів у психології.</p> <p>Розуміти: принципи використання психодіагностичних методик і вимоги до їх валідності та</p>	<p>Тема 4. Емпіричні методи та психодіагностичні інструменти Лекція № 4 План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність емпіричних методів у психології. 2. Основні види емпіричних методів: спостереження, бесіда, анкетування, тестування, експеримент. 3. Психодіагностика як галузь психологічної науки. 4. Основні психодіагностичні інструменти: тести інтелекту, особистості, уваги, пам'яті, емоцій, міжособистісних відносин. 	2

<p>надійності. Характеризувати : основні психодіагностичні інструменти, їх мету й особливості застосування. Усвідомлювати: етичні норми проведення психодіагностичних досліджень. Уміти: добирати та обґрунтовувати методи дослідження залежно від завдань, аналізувати результати тестів.</p>	<p>5. Етичні принципи використання психодіагностичних методів.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 12, 15. Додаткові: 6, 8, 9, 17. Інтернет-ресурси: 1–11.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів: – опрацювати лекційний матеріал; – підготувати коротке повідомлення про один із методів (спостереження, інтерв'ю, анкетування, тестування); – скласти таблицю: «Методи збору емпіричних даних – переваги та обмеження»; – пройти онлайн-тест на емоційний інтелект (EQ) та зробити коротку самоінтерпретацію результатів; – знайти і проаналізувати приклад психодіагностичного інструменту (наприклад, тест Равена, ММРІ, опитувальник Бека).</p>	14
	<p>Тема 4.1. Емпіричні методи в психологічному дослідженні Практичне заняття № 4. План: 1. Основні емпіричні методи психології: приклади застосування. 2. Спостереження та анкетування: правила, помилки, етичні вимоги. 3. Особливості проведення інтерв'ю та опитування. 4. Порівняння переваг різних емпіричних підходів.</p> <p>Завдання: – Розібрати практичні ситуації: який метод збору даних доцільно використати і чому. – Провести міні-анкетування серед групи («Психологічний комфорт у навчанні») і представити короткі результати. – Створити алгоритм спостереження за поведінкою (у навчальному або робочому середовищі).</p>	2
	<p>Тема 4.2. Психодіагностичні методи та їх застосування Практичне заняття №5 (прикладне). План: 1. Знайомство з психодіагностичними тестами: інтелект, особистість, емоційний інтелект. 2. Практика проведення тестів: «Тест емоційного інтелекту», «Опитувальник міжособистісних відносин». 3. Принципи обробки та інтерпретації результатів. 4. Етична відповідальність психолога-дослідника. Завдання: – Провести тест емоційного інтелекту (індивідуально або в парах), обговорити результати. – Визначити сильні сторони й зони розвитку за даними тесту. – Створити короткий «етичний кодекс дослідника» (5 правил поведінки під час діагностики). – Підготувати коротку презентацію або постер «Сучасні цифрові інструменти психодіагностики».</p>	2

<p>Знати: сутність групових методів у психології, їхні види та можливості застосування.</p> <p>Розуміти: як за допомогою соціометрії вивчати структуру й стосунки в групі.</p> <p>Характеризувати: основні показники соціометричного аналізу (статус, згуртованість, взаємність).</p> <p>Уміти: будувати просту соціограму та інтерпретувати отримані результати.</p> <p>Усвідомлювати: етичні норми роботи з груповими методами.</p>	<p>Тема 5. Групові методи та соціометричний аналіз у психологічних дослідженнях</p> <p>Лекція № 5</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і значення групових методів у психологічних дослідженнях. 2. Основні групові методи: спостереження у групі, групове інтерв'ю, фокус-група, соціометрія. 3. Соціометричний метод: мета, етапи, індекси та побудова соціограми. 4. Інші методи групового аналізу (експертні оцінки, контент-аналіз). 5. Етичні вимоги та правила роботи з груповими даними. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 10, 11. Додаткові: 6, 8, 12, 17. Інтернет-ресурси: 1–9.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опрацювати лекційний матеріал і виписати визначення понять «груповий метод», «соціометрія», «соціограма»; – скласти таблицю «Групові методи — мета, особливості, переваги»; – переглянути коротке відео або кейс про соціометрію в навчальній групі; – виконати міні-завдання: придумати 3 можливі соціометричні питання (наприклад: «З ким би ви хотіли працювати над проектом?») та пояснити, яку інформацію вони можуть дати. 	14
	<p>Тема 5.1. Групові методи в психологічних дослідженнях</p> <p>Практичне заняття № 6.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Знайомство з груповими методами дослідження (спостереження, фокус-група, інтерв'ю). 2. Як виявити структуру групи: соціометричний аналіз за Дж. Морено. 3. Побудова простої соціоматриці за результатами опитування. 4. Розрахунок індексів (соціометричний статус, взаємність, ізоляція). <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Провести міні-соціометрію у своїй навчальній групі (анонімно, без оцінювальних суджень). – Побудувати спрощену соціограму (у вигляді схеми або малюнка). – Визначити, хто є центром групи, хто має найбільше виборів, чи є ізольовані учасники. – Обговорити, як ці результати можуть допомогти в покращенні групового клімату. 	2

	<p>Тема 5.2. Соціометричний аналіз у психологічних дослідженнях Практичне заняття № 7 (прикладне). План: 1. Використання групових методів у роботі психолога (освіта, організація, консультування). 2. Тренінгові методи розвитку групової згуртованості. 3. Етичні аспекти використання соціометричних даних. 4. Сучасні цифрові інструменти соціометрії (онлайн-опитування, SNA-програми для аналізу соціальних мереж (<i>не соцмереж у побутовому сенсі, а структури взаємозв'язків між людьми</i>)).</p> <p>Завдання: – Змодельовати ситуацію: психолог консультує групу після аналізу соціограми — як подати результати так, щоб не образити учасників. – Розробити 5 правил етичного використання соціометричних даних. – Створити коротку презентацію або інфографіку «Моя група очима соціометрії». – За бажанням — протестувати безкоштовний онлайн-інструмент для побудови соціограми (наприклад, Sociogram.org чи Google Jamboard).</p>	2
<p>Знати: сутність методів активного психологічного впливу та їх класифікацію. Розуміти: як через активну взаємодію можна досліджувати поведінку, емоції й мотивацію людини. Характеризувати : основні механізми психологічного впливу (переконання, навіювання, ідентифікація тощо). Уміти: застосовувати прості прийоми рольових ігор, тренінгових вправ, групових дискусій для спостереження за поведінкою. Усвідомлювати: етичні принципи безпечного</p>	<p>Тема 6. Методи активного психологічного впливу в дослідженні поведінки та особистості Лекція № 6 План: 1. Сутність і цілі активних методів психологічного впливу. 2. Основні групи методів: експериментальні, психотренінгові, рольові, ігрові, дискусійні. 3. Механізми психологічного впливу: сугестія, переконання, емоційне зараження, ідентифікація. 4. Етичні принципи проведення активних методів. 5. Сучасні тенденції: VR-технології, онлайн-тренінги, біофідбек.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 3, 5, 10. Додаткові: 6, 9, 12. Інтернет-ресурси: 1–8.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів: – опрацювати конспект лекції та створити «пам'ятку етичного використання активних методів»; – підібрати 1 приклад сучасного тренінгу особистісного розвитку (офлайн чи онлайн) і коротко описати, який метод у ньому використано; – підготувати міні-презентацію «Методи впливу, які ми щодня зустрічаємо у спілкуванні або рекламі». Переглянути відео (українською): Психологічні методи впливу: що працює в сучасному світі (Освітній проект «Психологія просто», 2023). Етичні межі психологічного впливу (Prometheus Talks, 2022). Пройти онлайн-тест: Тест на визначення стилю психологічного впливу (платформа PsyTest.org.ua)</p>	21

<p>використання методів активного впливу.</p>	<p>Тема 6.1. Дослідження впливу через рольову взаємодію Практичне № 8. План: 1. Ознайомлення з методами активного впливу: експеримент, рольова гра, психотренінг. 2. Механізми впливу — як працює переконання, навіювання, емоційне зараження. 3. Впливові ролі: «лідер», «спостерігач», «пасивний учасник». 4. Рефлексія: як ми реагуємо на вплив інших? Завдання: – Провести коротку рольову гру «Переконай партнера» (1 хвилина на кожного): студент має переконати співрозмовника у нейтральному питанні (наприклад: чому треба слухати музику під час навчання). – Після гри обговорити: які прийоми були ефективними, які — ні, чому? – Заповнити коротку анкету «Який тип впливу я використовую найчастіше?» (сугестія, переконання, наслідування). – Зробити короткий висновок про власний стиль взаємодії.</p>	<p>2</p>
	<p>Тема 6.2. Тренінгові методи в дослідженні поведінки Практичне заняття №9. План: 1. Тренінгові методи дослідження поведінки (вправи на емпатію, асертивність, саморегуляцію). 2. Використання ігор і дискусій для вивчення комунікації. 3. Етична сторона активного впливу: «вплив чи маніпуляція?». 4. Зворотний зв'язок і самоаналіз після активної взаємодії. Завдання: – Провести вправу «У чужих черевиках» — коротка рольова гра, де студенти міняються ролями (учитель/учень, керівник/підлеглий, консультант/клієнт) і спостерігають свої реакції. – Обговорити, що допомагало розуміти партнера, а що заважало. – Розробити міні-сценарій вправи для тренінгу «Розуміння емоцій інших». – Підготувати короткий висновок: <i>як активні методи допомагають краще розуміти людину.</i></p>	<p>2</p>
	<p>Тема 6.3. Інтерактивні технології впливу: від тренінгу до VR Практичне заняття №10. План: 1. Сучасні цифрові форми активного впливу: VR-тренінги, біофідбек, онлайн-ігри. 2. Як поєднати традиційні тренінги з віртуальними технологіями. 3. Розбір кейсів: «Етична межа цифрового впливу».</p>	<p>2</p>

	<p>4. Мікропроект: створення прототипу онлайн-вправи для розвитку саморегуляції.</p> <p>Завдання: Ознайомитися з платформою <u>Mindly VR</u> або з будь-яким віртуальним тренінгом емоційного інтелекту. Запропонувати ідею власної онлайн-вправи для розвитку комунікативних навичок (структура, механіка, мета).</p> <p>Обговорити: які переваги та ризики має психологічний вплив через VR або онлайн-тренінг. Написати коротку етичну декларацію: «<i>Межі безпечного психологічного впливу в цифровому середовищі</i>».</p> <p>Питання до відео</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому відмінність між етичним впливом і маніпуляцією? 2. Які психологічні механізми найчастіше використовуються у щоденному спілкуванні? 3. Як технології (VR, біофідбек, онлайн-тренінги) можуть підсилювати або спотворювати вплив? <p>Чому важливо розвивати етичну чутливість дослідника при використанні активних методів?</p>	
<p>Знати: сутність соціального та емоційного інтелекту як психологічних детермінант успішної наукової діяльності; типи поведінкових стилів за моделлю DISC і їх вплив на наукову комунікацію.</p> <p>Розуміти: структуру емоційного інтелекту (усвідомлення, саморегуляція, емпатія, соціальні навички); роль EQ і соціального інтелекту у командній роботі та лідерстві; як моделі EQ, ННС і DISC допомагають у формуванні психологічно безпечного середовища.</p> <p>Пояснювати: як соціальний</p>	<p>Тема 7. Соціальний та емоційний інтелект як чинники ефективної організації наукових досліджень</p> <p>Лекція №7.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та значення соціального і емоційного інтелекту для науковця 2. Структура EI: усвідомлення, саморегуляція, емпатія, соціальні навички. 3. Соціальний інтелект у наукових командах: комунікація, лідерство, довіра. 4. Вступ до ННС (мова життя) як технології емпатійного спілкування. 5. Модель DISC як інструмент самопізнання і розвитку соціального інтелекту. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 5, 7, 9, 24, 26 Додаткові: 2, 10, 11, 12 Інтернет-ресурси: 1–8.</p>	2
<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <p>– Переглянути відео українською: «<i>Ненасильницьке спілкування або як говорити, щоб бути почутим</i>» (YouTube). – Пройти тест EQ (на Mediator або TestPad: mediator.in.ua).</p> <p>– Пройти український онлайн-тест DISC: https://testometrika.com/ua/personality/disc-test/ – Написати короткий звіт:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Мій тип за DISC — як проявляється у дослідницькій роботі; 2) Сильні сторони EQ і зони росту; 3) Як застосувати ці знання у командній роботі? 		21

<p>інтелект допомагає розуміти й передбачати поведінку інших у наукових колективах; як DISC-модель використовується для аналізу та оптимізації командної взаємодії.</p> <p>Уміти: використовувати техніки активного слухання, емпатійної відповіді та ННС; розпізнавати власний поведінковий стиль (DISC) і адаптувати комунікацію до стилів колег; створювати атмосферу довіри та підтримки в науковій спільноті.</p>	<p>Тема 7.1. Емоційний і соціальний інтелект у команді Практичне заняття №11. План: 1. Методи розвитку ЕІ: активне слухання, «Я-висловлювання». 2. Аналіз кейсу «Конфлікт у дослідницькій групі». 3. Вправа «Мости порозуміння». 4. Обговорення принципів психологічно безпечного середовища. 5. Міні-дискусія: як поведінкові стилі DISC впливають на групову динаміку.</p> <p>Питання / завдання: 1. Назвіть три принципи ННС, які вважаєте найкориснішими. 2. Як би ви переформулювали звернення до колеги у вигляді ННС (спостереження → почуття → потреба → прохання)? 3. Які емоції або потреби лежать в основі конфлікту у вашій групі? 4. Як типи DISC можуть по-різному реагувати на стрес чи критику? 5. Складіть короткий план «Як створити психологічно безпечне середовище у команді».</p>	<p>2</p>
	<p>Тема 7.2. Ненасильницьке спілкування (ННС) як технологія розвитку емоційного інтелекту Практичне заняття №12 (прикладне). План: 1. Основні принципи ННС: спостереження, почуття, потреба, прохання. 2. Мова життя як інструмент професійного діалогу. 3. Емпатія в розв’язанні конфліктів. 4. Практичні кейси: трансформація «мови оцінки» у «мову потреб». 5. Взаємозв’язок ННС і DISC: емпатія як міст між різними поведінковими стилями.</p> <p>Завдання: – Вправа «4 кроки ННС». – Рольова гра «Конфлікт у дослідницькій групі». – Створення «кодексу доброзичливого спілкування». – Рефлексія: «Які емоції я розпізнаю у собі та в інших під час дискусій?».</p>	<p>2</p>
	<p>Тема 7.3. Соціальний та емоційний інтелект у професійній взаємодії науковця Практичне заняття №13 План: 1. Самоспостереження як метод розвитку емоційного інтелекту. 2. Вправи на усвідомлення емоцій і поведінкових реакцій у науковій діяльності. 3. Формування «емоційного профілю науковця». 4. Практика зворотного зв’язку: як давати й отримувати конструктивну реакцію. 5. Інтеграція ЕІ у професійне самопізнання (через DISC і ННС).</p>	<p>2</p>

	<p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Виконайте вправу «Емоційний щоденник тижня»: занотуйте ситуації, у яких ви відчували емоційну напругу чи натхнення під час навчання чи роботи. Визначте, які потреби стояли за цими емоціями. – Створіть «профіль мого емоційного реагування» (3–4 риси, які допомагають і 3–4, які заважають ефективній роботі у команді). – Проведіть взаємоінтерв'ю з колегою: запитайте, як він/вона сприймає вашу комунікацію в команді, що цінує у вашій поведінці. – На основі отриманого зворотного зв'язку сформулюйте 2–3 особисті цілі розвитку ЕІ (наприклад: «Навчитися спокійніше реагувати на критику», «Практикувати емпатійне слухання»). <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які емоції найчастіше супроводжують вашу дослідницьку роботу? 2. Як емоційний інтелект допомагає підтримувати наукову мотивацію? 3. У яких ситуаціях варто застосовувати ННС у спілкуванні з колегами? 4. Яку роль відіграє саморефлексія у розвитку соціального інтелекту? <p>Додаткові ресурси (для самостійного перегляду):</p> <p>Відео: «Емоційний інтелект у професійному розвитку психолога» — YouTube, українською (канал Психологічна освіта, 2023).</p> <p>Відео: «DISC і розвиток командної взаємодії» — Testometrika Ukraine.</p> <p>Онлайн-тест: «Рівень емоційної компетентності» — https://psytests.org/eq/eq.html</p>	
<p>Знати: сутність формульовального підходу у психологічних дослідженнях.</p> <p>Розуміти: логіку формульовального експерименту — спостереження → вплив → зміна → рефлексія.</p> <p>Характеризувати: відновні практики, дебрифінг і медіацію як гуманістичні технології психологічного впливу.</p>	<p>Тема 8.</p> <p>Формульовальний підхід у психологічному дослідженні: розвиток, зміни, відновлення</p> <p>Лекція № 8.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність формульовального підходу в психології. 2. Етапи формульовального експерименту: спостереження → вплив → зміна → рефлексія. 3. Методи формульовальних досліджень: тренінги, ігрові моделі, інтерактивні вправи. 4. Відновні практики як інструменти гуманного впливу. 5. Дебрифінг: осмислення досвіду і результатів змін. <p>Рекомендовані джерела:</p> <p>Основні: 3, 7, 10, 18, 24. Додаткові: 5, 11, 19. Інтернет-ресурси: 1–8.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <p>Переглянути відео: • «Психологічний дебрифінг. Емі Адлер». «ПСИХОЛОГІЧНИЙ ДЕБРИФІНГ» (укр.). «Практичний курс з медіації (КНУ, факультет</p>	21

<p>Уміти: застосовувати прості інструменти аналізу результатів (анкета, спостереження, обговорення).</p> <p>Усвідомлювати: важливість етичного завершення дослідження через дебрифінг і підтримку.</p>	<p>психології)». «Медіація — додаткова компетенція сучасного лідера»</p> <p>Переглянути відео українською: «Формувальний експеримент у психології» (Освіта.UA) «Відновні практики у психологічній освіті» (YouTube — Психологічна освіта, 2023) «Дебрифінг як метод рефлексії та розвитку» (YouTube, 2024)</p> <p>Підготувати короткий огляд: 1) Які етапи формуального впливу виділяють сучасні дослідники? 2) Як застосовується дебрифінг у тренінговій роботі? 3) Які відновні практики сприяють розвитку емоційного інтелекту?</p> <p>Завдання: 1. Опишіть приклад формуального впливу (<i>тренінг, групова вправа, консультація</i>). 2. Визначте зміни у поведінці або взаєморозумінні учасників. 3. Як би ви використали відновні практики або дебрифінг у завершенні процесу? Питання до відео: – Які кроки дебрифінгу виділено у відео? – Як дебрифінг впливає на емоційний стан учасників? – Які принципи лежать в основі медіації? – Як можна застосувати відновні практики у дослідницьких чи освітніх командах?</p>	
	<p>Тема 8.1. Формувальний експеримент у психологічному дослідженні Практичне заняття № 14.</p> <p>План: 1. Обговорення: «Які дослідження стають формувальними?» 2. Вибір методів впливу (тренінг, вправа, моделювання). 3. Модель простого формуального дослідження: «До – Вплив – Після». 4. Роль зворотного зв'язку й дебрифінгу.</p> <p>Завдання: Розробити схему міні-експерименту для вивчення емпатії, стресостійкості чи комунікації. • Визначити, які методи аналізу доречні (<i>спостереження, анкетування, обговорення</i>).</p>	2
	<p>Тема 8.2. Відновні практики як метод психологічного впливу Практичне заняття № 15.</p> <p>План: 1. Відновні практики (Restorative Practices): принципи, етапи, приклади. 2. Практики медіації, кола довіри, фасилітації. 3. Відновлення довіри у групі після конфлікту чи дослідження. 4. Як презентувати результати як історію позитивних змін.</p>	2

	<p>Завдання: Провести міні-симуляцію «Коло довіри» (5 учасників, модератор, тема — непорозуміння в групі) або мікро-вправу «Відновне коло»: у парах обговорити «Що допомагає мені відновлювати рівновагу після конфлікту».</p> <p>Обговорити, як відновні практики сприяють змінам поведінки. Рефлексія: що створило відчуття довіри? Що означає «бути відновним» у спілкуванні?</p> <p>Розробити 3-крокову модель дебрифінгу після дослідження.</p>	
	<p>Тема 8.3. Аналіз і презентація результатів формульованого експерименту Практичне заняття №16 План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке рефлексія після дослідження (для чого потрібна). 2. Етапи дебрифінгу: як допомогти учасникам усвідомити досвід. 3. Мікропрактика «Три кола підтримки»: що я відчув – що зрозумів – що візьму далі. 4. Розроблення власної моделі короткого дебрифінгу. 5. Обговорення: як відновні практики зміцнюють довіру в групі. <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Переглянути відео: <ul style="list-style-type: none"> ○ Психологічний дебрифінг. Емі Адлер (укр. субтитри) ○ Медіація — додаткова компетенція сучасного лідера ○ Відновне коло в освіті: приклад фасилітації 2. Виконайте вправу «3 кроки після дослідження»: <ul style="list-style-type: none"> ○ 1. Висловіть емоції: що відчуваю після участі/спостереження? ○ 2. Зрозумійте сенс: які висновки зробив? ○ 3. Складіть коротке прохання до себе чи групи: що хотів би змінити або підтримати далі? 3. Міні-завдання для рефлексії: <ul style="list-style-type: none"> ○ Опишіть приклад, коли «обговорення після» допомогло уникнути непорозуміння або напруги. ○ Як би ви організували безпечне завершення дослідження у своїй магістерській роботі? <p>Групове обговорення: «Як формульований експеримент може залишати по собі слід не лише у даних, а й у людях?»</p>	2
Індивідуальне завдання:	Проходження проєкт / участь у наукових заходах	20
ВСЬОГО:		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Актуальні проблеми теоретичної психології. Метод. рекомендації до курсу «Актуальні проблеми теоретичної психології» для здобувачів рівня вищої освіти спец. 053 «Психологія» / уклад. О.І.Кононенко. Одеса, 2023. 49 с.
2. Бочелюк В. Й., Бочелюк В. В. Методика та організація досліджень з психології. Вид-во: Центр навчальної літератури. 2019. 360 с.
3. Branitska T, Psychodiagnosis and conflict forecasting in management Психодіагностика та прогнозування конфліктів в управлінській діяльності. Administrative and socio-economic systems: scientific and practical aspects of sustainable development. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2021; ISBN 978-83-66567-29-0; pp.480, illus., tabs., bibls.
4. Браніцька Т. Р. Конфліктологічна культура фахівців соціономічних професій: технологія формування: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2018. 462 с.
5. Браніцька Т. Р. Психодіагностика: діагностичний інструментарій навчально методичний посібник / Матохнюк Л. О., Браніцька Т. Р., Шпортун О. М. Вінниця: КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», 2021. 559с.
6. Браніцька Т. Р. Конфліктологічна культура фахівців соціономічних професій: діагностичний інструментарій: метод. реком. Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2019. 152 с.
7. Браніцька Т. Р. Технологія формування конфліктологічної культури фахівців соціономічних професій: навч.-метод. посіб. Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2021. 148 с.
8. Браніцька Т.Р. Ефективна взаємодія на засадах педагогіки партнерства: методичний інструментарій. Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2020. 76 с.
9. Tetiana Branitska, Медіація як засіб розвитку конфліктологічної компетентності управлінців: психологічний аспект. Mediation as a means of conflict competence development of future managers: psychological aspects. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування» Одеса: Видавничий дім «Гельветика», Вип.1, 2024. Р.46-52/ UDC 005.95-051:005.336.2. DOI <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2023-3.05>
10. Branitska Tetiana, Herasimova Olena, The role of emotional intelligence In the system of manager's main competencies. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування» Одеса: Видавничий дім «Гельветика», Вип.3, 2023. Р.36-43/ UDC 005.95-051:005.336.2. DOI <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2023-3.05>
11. Tetiana Branitska Development of psychological culture of personality in the system of continuing education. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 2. 88 с. <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/ped-psyh/article/view/27/24>

12. Бурмака Т.М. Комунікативний менеджмент: конспект лекцій. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 69 с.
13. Ващенко І.В., Кляп М.І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч.посіб. М.І.Кляп. К.: Знання, 2013. 407 с.
14. Впровадження відновного підходу, посередництва, медіації та практики функціонування служб порозуміння в закладах освіти/Андреєнкова В. Л., Байдик В. В., Войцях Т. В. та ін. Київ: видавництво ФО-П Буря О.Д., 2023. 188 с.
15. Гоулман Д. Емоційний інтелект в бізнесі. Деніел Гоулман; пер.з англ. С.-Л. Гумецької. Харків: Віват, 2021 р. 528 с.
16. Комунікативний менеджмент: навчально-методичний посібник для студентів економічного факультету освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів / Олійник Н. Ю. Кам'янець-Подільський, 2020. 112 с.
17. Комунікативний менеджмент: практикум для самостійного(дистанційного) закріплення лекційного матеріалу студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, економічних спеціальностей: Держ. біотехн. ун-т ; Уклад. В.М. Нагаєв. Харків : КП «Міська друкарня», 2022. 97 с.
18. Максименко С.Д., Касинець М.М. Методологія і метод як евристична функція психогенетичного потенціалу особистості/ Українська психологія. XXI століття. Початок. (Дні української психології в Берліні): матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю 27-28 квітня 2023 року: Зб. матеріалів // За ред. В.Г. Панка. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2023. 613 с.
19. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. М 17 Експериментальна психологія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
20. Матейко Н.М. Основи психодіагностики: інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2013. 80с.
21. Методологеми психології [Текст]: монографія / М. В. Савчин. К. : Академвидав, 2013. 221,с.
22. Методологічні та теоретичні проблеми психології: навч. посібник / М. С. Корольчук, Ю. Л. Трофімов, В. І. Осьодло та ін./ К.: Ніка-Центр, 2013. 336 с.
23. Морено, Я.Л. Соціометрія: Експериментальний метод та наука про суспільство / Я.Л.Морено: пров. з англ. К.: «Концепції». 2001. 384 с.
24. Розенберг Б. Маршал «Ненасильницьке спілкування: мова життя»». / М.Б. Розенберг; пер.з англ. О.І.Олійник. Харків: Вид-во»Ранок». 2020. 256 с.
25. Сватенкова Т.І., Тимошенко О. А. Методологічні та теоретичні проблеми психології. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 143 с.
26. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посібн. Київ : ДП Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.
27. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник / Ю.М. Чала, А.М. Шахрайчук. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 246 с.

28. Штифурак В.Є., Штифурак В.С., Бурлака Н.І. Психологія соціального впливу в умовах групової роботи. Монографія. Вінниця.: Видавничо – редакційний відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2023. 340с.

Додаткові:

1. Branitska T., Psychodiagnosis and conflict forecasting in management // Психодіагностика та прогнозування конфліктів в управлінській діяльності. Administrative and socio-economic systems: scientific and practical aspects of sustainable development. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2021; ISBN 978-83-66567-29-0; pp.480, illus., tabs., bibls.
2. Tetiana Branitska, Oksana Shportun, Психологічні аспекти управлінських процесів на основі типології DISC. PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF MANAGEMENT PROCESSES BASED ON THE DISC TYPOLOGY Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2024. № 2. 88 с. <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/ped-psyh/article/view/27/24>
3. Боснюк В. Ф. Математичні методи в психології: курс лекцій. Х.:НУЦЗУ, 2020. 141 с.
4. Джонсон, Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Д.В.Джонсон; Пер. з англ. В.Хомика. -К.: Вид. дім „КМ Академія“, 2013. 288 с.
5. Карамушка Л.М. Психологія управління конфліктами в організації (на матеріалі діяльності освітніх організацій) : монографія / Л.М. Карамушка, Т.М. Дзюба. К. : Наук. Світ. 2019. 268 с.
6. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Технології проведення психологічного тренінгу» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» / Вдовіченко О. В. Одеса: Університет Ушинського. 2021. 34 с.
7. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання. [текст] : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури». 2014. 250 с.
8. Haig B. D. The importance of scientific method for psychological science. Psychology, Crime and Law. 2018. December. P. 1–15.
9. Journal of Personality and Social Psychology. Journal of American Psychological Association. URL: <https://www.apa.org/pubs/journals/psp/>
10. Hertel, A.V. Professionelle Konfliktlösung, Führenmit Mediations kompetenz. A.von Hertel. Frankfurt; New York: Campus Verlag, 2003.267 S.
11. Mayer, J. D. Emotional Intelligence in Everyday Life: A Scientific Inquiry. New York: Oxford University Press. 2020.

Інтернет-ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. URL: <http://psylib.kiev.ua/>

3. Сайт бібліотеки Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського. URL:
<https://www.library.kpi.ua/>
4. Сайт журналу «Психологічний часопис». URL: <http://ua.appsyjournal.com/>
5. Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. Режим доступу: <http://ispp.org.ua/biblioteka.htm>
6. Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України Режим доступу: <http://psychology-naes-ua.institute/info/6/>
7. Психологія: фахові видання України у вітчизняних та міжнародних базах даних. Режим доступу: <https://cutt.ly/HtcYIXV>
8. Google Scholar : пошукова система Режим доступу: <https://scholar.google.com/>
9. European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences. Режим доступу: <http://archives.esf.org/home.html>
10. Scopus. Режим доступу: <http://www.elsevier.com/>
11. Web of Science. Режим доступу: <http://clarivate.com/web-of-science/group/>
12. Index Copernicus International. Режим доступу: <https://www.indexcopernicus.com/index.php/en/>
13. Наукова соцмережа www.Science-Community.org. Режим доступу: http://ather.ucoz.ru/news/pedagogichna_psihologija/2011-03-04-329;
<http://www.psiholognew.com/>;
<http://www.psihologu.info/>.